

ПИТАННЯ ВИКЛАДАННЯ У ВИЩІЙ МЕДИЧНІЙ ШКОЛІ

УДК 616.314:378.147 – 322.661

АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ З УРАХУВАННЯМ РІЗНИХ ІНДИВІДУАЛЬНО-ТИПОЛОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ

Павленко С.А., Марченко І.Я., Шундрік М.А.

Вищий державний навчальний заклад України «Українська медична стоматологічна академія», м. Полтава

В роботі представлена характеристика різних індивідуально-типологічних особливостей студентів, проводиться аналіз типів особистості. Враховуючи типи, викладачам пропонуються варіанти організації самостійної роботи студентів. В організації самостійної роботи беруться до уваги можливості студентів з урахуванням характеру і темпераменту. Слід звернути увагу і надомінування різних сенсорних систем в особистості студента.

Ключові слова: індивідуально-типологічні особливості, тип особистості, сенсорна система сприйняття, самостійна робота студента.

В умовах сучасної глобалізації, збільшення обсягу інформації та швидкого накопичення нових наукових даних, в умовах шаленого розвитку інформаційних технологій і складності переробки отриманої інформації, на перший план в організації процесу навчання виходить організація самостійної роботи студентів у вищих навчальних закладах.

Студенти повинні вміти раціонально організувати свою навчально - пізнавальну діяльність, а викладач повинен стати провідником у пошуку необхідної інформації, керівником процесу оволодіння студентом знань, навичок, вмінь.

За умов викладача ВНЗу можна розцінити як фактор в процесі стимуляції активної пізнавальної діяльності студента. Зацікавити студента до пізнання дисципліни, навчити його логічно мислити, синтезувати отриману інформацію та систематизувати її в знання – це пріоритетне завдання викладача.

Самостійна робота студента в умовах Болонського процесу навчання – це активна навчально-пізнавальна творча робота. Між викладачем і студентом повинні складатися рівноправні стосунки: викладач виступає організатором, консультантом, помічником. В своїй діяльності викладач спирається на психофізичні процеси кожного індивідууму: відчуття, сприйняття, пам'ять і повинен вчити системному цілісному сприйняттю певного процесу, об'єкту, інформації.

Низький рівень результативності самостійної роботи студентів в умовах технологічного інформаційного перенасичення навчального процесу прямо пов'язаний з такими факторами:

- невміння організувати свою самостійну позааудиторну роботу через брак часу;
- незнання раціональних прийомів організації робочого часу;
- невміння організувати навчальний час;
- брак часу, що пов'язаний з великим обсягом навчальних дисциплін в вищому навчальному закладі;
- невміння працювати зі спеціальною літературою та іншими літературними джерелами і засобами навчання;
- невміння користуватися сучасними технологіями дистанційного навчання (комп'ютер, Інтернет);
- невміння узагальнювати і аналізувати отримані знання.

Щоб підвищити ефективність самостійної роботи студента, викладачеві необхідно знати і вивчати індивідуальні навчальні можливості студента відповідно до типу темпераменту особистості.

Психологічно виділяють вісім типологічних особистостей. Якщо уважно спостерігати за поведінкою студентів, то в кожній групі з великою ймовірністю ці типи можна виділити. І враховуючи їх, викладач зможе раціонально сканувати

самостійну роботу кожного студента так, щоб отримати максимальний результат.

Екстравертний тип особистості – досить енергійні люди, які черпають енергію із зовнішнього світу. Товариські, схилені до зовнішнього вияву емоцій, екстенсивні, з “широкою душею”. Переважно витрачають енергію назовні. Для таких студентів підходять групові форми організації самостійної роботи та публічні виступи і виклади її результатів.

Інтровертний тип особистості – ці люди черпають енергію з середини себе. Досить замкнуті, зосереджені і вдумливі, накопичують енергію. Для такого типу студентів найкраще підходить індивідуальна робота, домашня робота. Їм доцільно працювати над рефератами, курсовими роботами. Таких студентів слід залучати до дослідницької діяльності.

Сенсорний тип особистості – ці люди схильні до накопичення, збирання інформації дослівно і послідовно. Закономірність, дійсність, реалістичність, а також фактичність, практичність та конкретність характерна для студентів, яких можна віднести до даного типу. Для цієї категорії доцільно проводити тренінги по вирішенню практичних задач, вправ. Вони схильні до аналізу ситуації, досить легко можуть навести реальні приклади, конкретні факти.

Інтуїтивний тип особистості – ці люди шукають у інформації внутрішні зв'язки, шукають підтвердження власної точки зору, власних думок і тому збирають інформацію довільно: випадково. У студентів, які належать до цього типу, розвинена фантазія, вони спрямовані на майбутнє, концептуальні та оригінальні. Визначаючи завдання для самостійної роботи для студентів даного типу, необхідно надавати перевагу щодо розробки ними теоретичних положень – схем, програм дії, творчих завдань вирішення конкретних ситуацій і визначення закономірностей.

Розумовий тип особистості – люди даного типу висувають рішення об'єктивно і безпристрасно. Студенти даного типу об'єктивні, справедливі, наполегливі. Мають аналітичний склад розуму, наполегливі, чіткі, а іноді й жорсткі у своїх промовах. В самостійній роботі для них буде головним чіткий виклад лише необхідної інформації, логічність, структурованість письмових робіт. Таких студентів можна залучати до наукової аналітичної роботи.

Чуттєвий тип особистості – для людей даного типу характерно вирішення конкретних ситуацій суб'єктивно і міжособистісно. Такі студенти гуманні, чуйні, небайдужі. Вони м'якосерді, суб'єктивні і діють згідно з обставинами. Плануючи самостійну роботу для студентів, які належать до даного типу, слід надавати перевагу завданням, що мають особистий смисл, дають

можливість передати своє емоційне ставлення до проблеми, задачі чи ситуації.

Рішучий тип особистості – люди цього типу віддають перевагу прийняттю рішень. Студентам даного типу притаманна, визначеність, стабільність. Вони завжди дотримуються чітких термінів виконання будь-якого завдання. В організації самостійної роботи для студентів цієї категорії необхідно чітко формулювати систему вимог, визначати терміни виконання завдань, що орієнтовані на кінцевий результат.

Сприймальний тип особистості – люди, котрі належать до даного типу, пасивні. Віддають перевагу збиранню інформації. З гнучкою психікою, адаптовані та відкриті. Для організації самостійної роботи студентам даного типу необхідна орієнтація на процес виконання з мінімумом вимог та необмеженими термінами виконання завдань.

З урахуванням вищезазначених індивідуально-типологічних особливостей студентів самостійна робота повинна бути:

- вільною за вибором;
- особистісно орієнтованою щодо студента;
- позитивно умотивованою для студента щодо навчання в закладі.

Але розподіл студентів на типи недосконалий. Тут мають місце і індивідуальні відмінності студентів: вони, перш за все, різні за статтю; різні за навчальними можливостями, різні за віком. Не останню роль відіграє характер індивідуума, темперамент.

Загальновідомі типи темпераменту особистості студента потребують від викладача врахування особливостей типів та корекції в організації самостійної роботи відповідно до індивідуально-типологічних особливостей.

Холерики – непосидючі, з організаторським навиком, їм можна доручити виступ, доповідь, лекцію.

Меланхоліки – дещо замкнені в собі, пасивні. Їх принцип: не чіпайте мене і я нікого не чіпатиму. Таких студентів слід мотивувати, але не тиснути на них.

Сангвініки – витривалі, але деколи багато обіцяють та мало роблять. В організації самостійної роботи таких особистостей слід притримуватися принципу: довіряй, та перевіряй.

Флегматики – повільні в діях, але відповідальні особистості. Студентам такого темпераменту все ж таки слід давати можливість часового режиму.

Самостійна робота студентів у вищому навчальному закладі (а особливо в медичному ВНЗі) повинна диференціюватися з точки зору навичок та вмінь.

Відомо, що *навички* – це доведені до автоматизму шляхом багаторазового повторення професійні дії, а *вміння* – це система теоретичних знань та практичних навичок, які фахівець використовує в нетипових умовах, які змінюються. Таким чином організацію самостійної роботи студента можна провести за принципом домінування у нього сенсорної системи сприйняття:

- Візуали – сприймають все наочно. Таким студентам слід запропонувати навчання у відеоформаті шляхом демонстрації навички, тощо.
- Аудіали – сприймають все на слух. Цій групі студентів можна запропонувати навчання в аудіоформаті, шляхом читання лекцій, доповідей, проведенням діалогу.
- Кінетики – сприймають інформацію комбіновано: прочитавши, побачивши та мануально оцінивши. Серед таких студентів має місце теоретичне підґрунтя знань, візуалізація та навички.

Отже, вибір виду самостійної роботи, яку викладач може запропонувати студенту, головним чином повинен залежати від індивідуально-типологічних особливостей особистості. Необ-

хідно враховувати здібності студента, його темперамент та схильність до сприйняття інформації на тлі домінування сенсорних систем

Враховуючи це, викладач повинен зорієнтувати студента на пізнавальний процес, на підготовку висококласного фахівця, який буде відповідати потребам суспільства. В теперішніх умовах не навчений самостійно вчитися і вдосконалюватися фахівець регресує, а моральну відповідальність нестиме викладач.

Література

1. В.Є. Мілерян. Методичні основи підготовки та проведення навчальних занять в медичних ВНЗ (методичний посібник): - Київ, «Хрещатик», 2004. - 80 с.
2. Максименко П., Григорьева Л. Клиническое мышление врача-стоматолога: формирование, развитие и совершенствование –Дент Арт. – 1996. – №4. – С.12-16.
3. Леви В. Искусство быть собой: Индивидуальная психотехника. –М.: Знание, 1990. – 253 с.
4. Асмолов А.Г. Психология личности: принципы общепсихологического анализа – М.: Изд-во Моск. Ун-та, 1990. – 364 с.
5. Щекін Г.В. Как читать людей по их внешнему облику. – К.: Украина, 1992. – 238с.
6. Вилюнас В.К. Психологические механизмы мотивации человека. – М.: Изд-во МГУ, 1990. – 288с.
7. Выготский Л.С. Педагогическая психология (Под. Ред. В.В. Давыдова). – М.: Педагогика, 1991. – 479с.

Реферат

АСПЕКТЫ ОРГАНИЗАЦИИ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ СТУДЕНТОВ С УЧЕТОМ ИНДИВИДУАЛЬНО-ТИПОЛОГИЧЕСКИХ ОСОБЕННОСТЕЙ

Павленко С.А., Марченко И.Я., Шундрик Н.А.

Ключевые слова: индивидуально-типологические особенности, тип личности, сенсорная система восприятия, самостоятельная работа студента.

В настоящей работе дана характеристика разных индивидуально-типологических особенностей студентов, проводится анализ типов личности. Учитывая типы, преподавателям предлагаются варианты организации самостоятельной работы студентов. В организации самостоятельной работы берутся во внимание возможности студентов с учетом характера и темперамента. Во внимание берется и доминирование разных сенсорных систем в личности студента.

Summary

ASPECTS IN ORGANISING STUDENTS' INDEPENDENT WORK TAKING INTO ACCOUNT PERSONAL TYPOLOGICAL CHARACTERISTICS

Pavlenko S.A., Martchenko I.Ya., Shundyryk N.A.

Key words: personal typological characteristics, personal type, personal perception system, student's independent work.

The paper represents the characteristics of various personal typological features of students, analysis of these personal types. Instructors, lecturers are offered the ways in organising student's independent work according their personal characteristics. Personal character and temperament should be taken into consideration as well as the predominance of different perception systems of a student.